

для розуміння питань має впливати із засадних законів природи і суспільства, перебувати в гармонії з ними. Продовження роду – це основний закон життя. Без нього був би неможливий не лише розвиток людського суспільства, але й саме його існування.

Збереження і зміцнення здоров'я, культ здорового способу життя мають повсякчас перебувати під пильною увагою громадськості, а особливо педагогічних кадрів. Тільки продуманими злагодженими спільними систематичними діями ми зможемо розв'язати складну, але почесну проблему – дати державі здорових громадян.

Література:

1. Апанасенко Г.Л., Попкова Л.А. Валеологія як наука // Валеологія. – 1996. – № 1. – С. 4-9.
2. Войтенко В.П. Здоров'я здорових. – К.: Здоров'я, 1991. – 24 с.
3. Волошин П. Підліткова наркоманія – загроза майбутньому // Директор школи. – 2002. – № 3. – С. 7.
4. Говорун Г.В. Вихователю про психологію та педагогіку сексуального розвитку дитини. – К., 1996. – 165 с.
5. Личко А.Е., Бетенський В.С. Подростковая наркология. – Л.: Медицина, 1991. – 304 с.

УДК 371.3

Добридень А.В.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Анотація. У статті розкривається сутність інформаційних технологій та їх упровадження у навчальний процес, необхідність формування в молоді рис для успішної самореалізації після завершення навчання у школі чи університеті в інформаційному суспільстві.

Аннотация. В статье раскрывается суть информационных технологий и использование их в учебном процессе, необходимость формирования у молодежи способностей для её успешной самореализации после окончания учёбы в школе или университете в информационном обществе.

Annotation. The article reveals the essence of information technologies and their usage in the study process, necessity of forming the capability of successful self-realization of youth after graduating school or university in information society.

Світ останнім часом неспізнано змінився і продовжує змінюватися. Визначальним чинником сучасної цивілізації стала інформація і все, пов'язане з її накопиченням, оновленням, передаванням і використанням. Але, як відомо, інформація також буває різного спрямування. Тому вкрай важливо, щоб саме вчитель став захисником дітей від елементів агресії, жорстокості, які нерідко пропагують інформаційні потоки.

Людство постало перед фактом, що знання оновлюються навіть швидше, ніж відбувається зміна поколінь. Тому перед освітою виникло складне двоєдине завдання: вона повинна осучаснюватися на основі новітніх технологій через широке впровадження в навчально-виховний процес інформаційно-комп'ютерних

технологій, а також – формувати в молоді риси, необхідні для успішної самореалізації після завершення навчання у школі чи університеті в інформаційному суспільстві.

Даною проблемою займаються багато науковців у галузі комп'ютерного навчання, а саме Ф. Барнер, П.Л. Брусилівський, О.М. Довгялло, Д. Селф, Б. Скіппер та ін.

Україна активно долучилася до світових тенденцій розвитку освіти, зокрема її інформатизації. *Інформатизація* – це, без перебільшення, справжня революція у навчанні, оскільки вона спрямована на формування не просто носія знань, а насамперед творчої особистості, яка вміє застосовувати набуті знання і вміння, працювати з інформацією для успішної діяльності у будь-якій сфері суспільного життя, власне – для інноваційного розвитку суспільства.

Очевидним є те, що інформаційні технології є важливим інструментом поліпшення якості освіти, оскільки дають змогу необмежено розширити доступ до інформації, урізноманітнюють технології. Але й система освіти сама по собі є прискорювачем процесу інформатизації суспільства, інструментом формування інформаційної культури людини, підготовки професіоналів нової генерації.

Застосування інформаційних технологій докорінно змінює роль і місце педагога та учня в системі „вчитель – інформаційна система – учень”. Інформаційні навчальні технології сприяють реалізації індивідуального підходу в навчанні.

Ми живемо у такій історичній час, коли вперше стало можливим безпосередньо спілкуватися один з одним. Уперше діти знають більше про сучасні панівні технології, ніж учителі чи просто дорослі.

Ця інтернет-революція, поєднана з комп'ютерною та інформаційною революціями, повністю змінила ціле покоління, більше навіть, ніж свого часу винайдення друкарського верстата, радіо, автомобіля чи телебачення.

Перш ніж почати ґрунтовний розгляд інтерактивних навчальних технологій, з'ясуємо *сутність інтерактивного навчання* і порівняємо його із загальновідомими, традиційними підходами до навчання. У педагогічній літературі описано чимало типів організації навчання:

1. *Пасивний тип навчання.* Учень виступає у ролі „об'єкта” навчання, має засвоїти й відтворити матеріал, переданий йому вчителем, текстом підручника тощо, що вимагає від учнів лише слухати й дивитися (лекція-монолог, читання, пояснення, демонстрація й відтворювальне опитування учнів). Учні, як правило, не спілкуються один з одним і не виконують жодних творчих завдань.

2. *Активне навчання.* Такий тип навчання передбачає застосування методів, що стимулюють пізнавальну активність і самостійність учнів. Учень виступає „суб'єктом” навчання, виконує творчі завдання, вступає в діалог з учителем. Основними методами цього навчання є: самостійна робота, проблемні й творчі завдання, питання учнів до вчителя і навпаки, що розвиває творче мислення.

3. *Інтерактивне навчання.* Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної активної взаємодії усіх учнів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де учень і вчитель є рівноправними „суб'єктами” навчання. Педагог виступає в ролі організатора процесу навчання, лідера групи. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем. Воно ефективно сприяє формуванню цінностей, навичок і

вмінь, створенню атмосфери співпраці, взаємодії, дає змогу педагогу стати справжнім лідером колективу.

Нові інформаційні технології відкривають учням доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самоосвітньої роботи, дають цілком нові можливості для творчості, знаходження і закріплення різних професійних навиків, дозволяють реалізувати принципово нові форми і методи навчання.

Інформаційні технології навчання надають можливість педагогу для досягнення дидактичної мети застосовувати як окремі види навчальної роботи, так і будь-який їхній набір, тобто спроектувати навчальне середовище. Педагог отримує додаткові можливості для підтримки і спрямовування розвитку особистості учня, творчого пошуку й організації їхньої спільної роботи.

Отже, процес навчання – не автоматичне вкладання навчального матеріалу в голову учня. Він потребує напруженої розумової роботи дитини та її власної активної участі в цьому процесі. Цього можна досягти лише за допомогою *інтерактивного навчання*.

Сформулюємо кредо інтерактивного навчання:

Те, що я чую, забуваю.

Те, що я бачу й чую, я трохи пам'ятаю.

Те, що я чую, бачу й обговорюю – я починаю розуміти.

Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю – я набуваю знань і навичок.

Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром.

Щоб подолати ускладнення в застосуванні інтерактивних технологій і перетворити слабкі сторони на сильні, треба пам'ятати:

– інтерактивні технології потребують певної зміни всього життя, часу для підготовки як учнів, так і педагога. Починайте з поступового використання технологій;

– налаштуйте учнів на сумлінну підготовку до інтерактивних занять; необхідно спочатку використовувати прості технології, а саме: роботу в парах, у малих групах, мозковий штурм тощо.

– використання інтерактивних технологій – не самоціль. Це лише спосіб створення атмосфери у класі, котра сприяє співпраці, порозумінню та доброзичливості, дає змогу по-справжньому реалізувати особистісно-зорієнтоване навчання.

Важливою ланкою інтерактивного навчання є комп'ютерні технології. Комп'ютер використовується як допоміжний засіб для ефективного розв'язання вже існуючої системи дидактичних завдань. Змістом об'єкта засвоєння в комп'ютерній навчальній програмі цього типу є довідкова інформація, інструкції, обчислювальні операції, демонстрації тощо. Комп'ютер може бути засобом, на який покладено вирішення окремих дидактичних завдань при збереженні загальної структури, мети і завдань навчання.

Сучасні комп'ютери можуть виконувати роль учителів і бібліотек, надаючи кожному потрібну інформацію й відповідно реагуючи на запити. Технології віртуальної реальності сьогодні дають змогу кожному брати участь у мандрівках історичними епохами й космічним простором. Саме завдяки цим технологіям кожен учень, незалежно від віку, може створювати для себе індивідуальну програму навчання і брати участь у заняттях. Інтерактивні комп'ютери, відеомагнітофони, телевізори, супутники й електронні ігри стають каталізаторами, які нарешті змінюють роль учителя: від інформації до трансформації. Будь-яка

школа на світі, якщо вона ще не робить, має брати приклад із прогресивних шкіл, упроваджуючи технологічні здобутки й стежачи за їхнім впливом на освіту і суспільство.

Таким чином, цілком нові можливості для учнів і викладачів надають *телекомунікаційні технології*. Спостереження фахівців показали, що робота в комп'ютерних мережах активізує потребу учня бути членом суспільства. Відзначається поліпшення грамотності і розвитку мовлення дітей через телекомунікаційне спілкування, підвищення їхнього інтересу до навчання, до загального зростання успішності. Набувають усе більшого поширення міжнародні телекомунікаційні проекти.

Учні, одержуючи доступ до професійних банків і бази даних, опановують наукові проблеми, розробки яких ще не завершені, працюють невеликими дослідницькими колективами, обмінюються результатами з іншими дослідниками у своїй галузі.

Педагоги, завдяки доступу до мереж телекомунікацій, не тільки істотно підвищують свою інформаційну озброєність, а й отримують унікальну можливість спілкуватися зі своїми колегами по всьому світу. Це створює ідеальні умови для професійних контактів, виконання спільної навчально-методичної і наукової праці, обміну навчальними розробками, даними тощо.

Як бачимо, все більшої популярності набуває так зване „дистанційне комп'ютерне навчання”, а також здобуття освіти через Інтернет, з якими тісно пов'язана програма „навчання протягом усього життя”. Пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційних технологій, які забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Це досягається шляхом:

- забезпечення поступової інформатизації системи освіти, спрямованої на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу;

- запровадження дистанційного навчання із застосуванням у навчальному процесі та бібліотечній справі інформаційно-комунікаційних технологій поряд із традиційними засобами;

- розроблення індивідуальних модульно-навчальних програм різних рівнів складності, а також випуску електронних підручників;

- створення індустрії сучасних засобів навчання, що відповідають світовому науково-технічному рівню і є важливою передумовою реалізації ефективних стратегій досягнення цілей освіти.

Як бачимо, важливу роль відіграє використання інформаційних технологій, які за останні роки завдяки розповсюдженню персональних комп'ютерів набули популярності і широкого впровадження у роботу освітніх закладів. Застосування комп'ютерів у самоосвіті старшокласників створює передумови для переорієнтації навчального процесу на самостійне здобуття знань, сприяє підвищенню ефективності самоосвітньої діяльності, формує вміння самостійно здобувати знання, володіти загальними методами пізнання; вибирати режим навчальної діяльності, організаційних форм і методів навчання. Тобто все це сприяє формуванню вмінь формалізувати знання з предметної галузі, самостійно їх здобувати, здійснювати прогнозування закономірності, яка вивчається.

Інноваційний шлях розвитку суспільства можливо забезпечити, лише сформувавши покоління людей, які і мислять, і діють по-інноваційному. Звідси – значна увага до загального розвитку особистості, її комунікативних здібностей, засвоєння знань, самостійності у прийнятті рішень, критичності та культури мислення, розвитку інформаційних та соціальних навичок.

У сучасних економічних реаліях нікому не вдасться вижити без уміння користуватися телефоном. Так само і в майбутньому кожен змушений буде знатися на комп'ютері та Інтернеті.

Література:

1. Гордон Драйден, Джаннетт Вос. Революція в навчанні / Перекл. з англ. М. Олійник. – Львів: Літопис, 2005. – 542с.
2. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. авт. – уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н.; 2002, – 136с.
3. Ніколаєнко С.М. Освіта в інноваційному поступі суспільства. – К.: Знання, 2006. – 207с.
4. Освітні технології: Навч.-метод. посіб./ О. М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За ред. О.М. Пехоти. – К.: Видавництво А. С. К., 2003. – 255с.

УДК 376.64:37(09)(477)

Заєць С.С.

ЗАПОЧАТКУВАННЯ СУСПІЛЬНОЇ ОПКИ ДІТЕЙ-СИРИТ У РОСІЇ

Анотація. У статті проведений історико-педагогічний огляд проблеми влаштування та виховання дітей-сирит на теренах Російської імперії у XVIII столітті. Визначено основні засоби підготовки цієї категорії дітей до адаптації у тогочасному соціумі.

Аннотация. В статье произведен историко-педагогический анализ проблемы презрения и воспитания детей-сирот на территории Российской империи в XVIII веке. Определены основные способы подготовки этой категории детей к адаптации в социуме.

Annotation. On the basis of historical and pedagogical analysis of scientific sources the author lighted for children-orphans, which existed in Russia in the second part of XVIII century. The main ways of their adaptation to the future life are pointed out.

Специфіка і спрямованість соціальної політики Української держави в галузі дитинства полягають у тому, щоб всіляко сприяти пом'якшенню впливу на дітей негативних наслідків соціальних процесів, які відбуваються в суспільстві, створювати оптимальні умови для підтримки соціально незахищених категорій дітей, до яких насамперед належать біологічні та соціальні сироти, кількість яких невпинно зростає. Щорічно майже 900 новонароджених стають соціальними сиротами в перші дні життя у зв'язку з відмовою від них матерів уже в пологових будинках.

Проблемам сирітства, причинам поширення соціального сирітства та соціальним наслідкам позбавлення дітей батьківської опіки присвячені праці вітчизняних та зарубіжних науковців: С.А.Воскобойнікової, Б.С.Кобзаря, А.Ліханова, Н.Ф.Міщенко, А.М.Нечаєвої, Є.М.Рибінського, В.С.Яковенка.